

Наукові перспективи
Видавнича група

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

Випуск 5(71)

2026

СЕРІЯ «Право»

- Бабкова Т.В.** 1160
ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ (КРИПТОВАЛЮТ) В ХОДІ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ, ДОКАЗУВАННЯ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СВІТОВОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ
- Берч В.В., Крижановська Г.М.** 1172
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ
- Богініч І.О.** 1181
ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА МЕЖІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ОПЕРАТИВНИМИ ТА ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ
- Бровченко Ю.В., Фесенко С.В.** 1195
ВОЛОНТЕРСЬКА ТА БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ ЯК СУМІЖНІ ПРАВОВІ КАТЕГОРІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
- Брусільцева Г.М., Зима О.Г.** 1206
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ТА ПРАКТИКИ ЄСПЛ
- Буренко О.В.** 1226
ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ І МЕТОДИ ЗБИРАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ІЗ СИСТЕМ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ Й ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ У ПУБЛІЧНО ДОСТУПНИХ МІСЦЯХ
- Гарбазей Д.О., Кузнецова Л.В.** 1239
МІЖНАРОДНІ ДЖЕРЕЛА ТРУДОВОГО ПРАВА: АНАЛІТИЧНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
- Горбань Є.А.** 1249
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
- Деточка А.Ю.** 1258
ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА ЯК ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

УДК 341.231.14:342.7:341.645.5(4)

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-5\(71\)-1206-1225](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-5(71)-1206-1225)

Брусільцева Ганна Миколаївна кандидат економічних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-3759-460X>

Зима Олександр Григорович кандидат економічних наук, професор кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0001-6917-0858>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ТА ПРАКТИКИ ЄСПЛ

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження сучасного стану забезпечення та захисту прав людини в Україні в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів. Проаналізовано теоретико-правові засади функціонування системи захисту прав людини, особливості гармонізації національного законодавства з аспис Європейського Союзу, а також механізми імплементації міжнародних та європейських стандартів прав людини у правову систему України. Обґрунтовано, що ефективність національної системи захисту прав людини визначається не лише нормативним закріпленням прав і свобод, а й реальним функціонуванням механізмів їх забезпечення та судового захисту. Одним із індикаторів ефективності державної політики у сфері прав людини визначено статистику звернень до Європейського суду з прав людини.

У дослідженні проаналізовано відповідність законодавства України вторинному законодавству Європейського Союзу у сфері антидискримінаційної політики, захисту персональних даних, забезпечення права на справедливий суд, свободи вираження поглядів, діяльності медіа, а також захисту прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення. Окрему увагу приділено проблемам забезпечення права на сумлінну відмову від військової служби з мотивів совісті в умовах воєнного стану та питанням удосконалення діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини відповідно до «Парижських принципів» ООН і «Венеціанських принципів» Ради Європи.

Визначено основні проблеми імплементації європейських стандартів у національне законодавство України, серед яких недостатня інституційна незалежність органів захисту прав людини, недосконалість механізмів моніторингу дискримінації, проблеми доступу до правосуддя, забезпечення соціальних прав

внутрішньо переміщених осіб, а також недостатня ефективність механізмів компенсації шкоди, завданої війною. За результатами дослідження сформульовано рекомендації щодо подальшого вдосконалення законодавства України відповідно до міжнародних та європейських стандартів прав людини.

Ключові слова: захист прав людини; міжнародні та європейські стандарти прав людини, *acquis* Європейського Союзу, Європейський суд з прав людини, гармонізація законодавства; воєнний стан; євроінтеграція.

Brusiltseva Hanna Mykolaivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Legal Regulation of the Economy, Simon Kuznets Kharkiv National University of the Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-3759-460X>

Zyma Oleksandr Hryhorovych PhD in Economics, Associate Professor, Professor of Department of Entrepreneurship, Trade and Tourism Business Simon Kuznets Kharkiv National University of the Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0001-6917-0858>

HUMAN RIGHTS PROTECTION IN UKRAINE THROUGH THE PRISM OF EUROPEAN STANDARDS AND THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Abstract. The article provides a comprehensive study of the current state of human rights protection in Ukraine under conditions of martial law and ongoing European integration processes. The theoretical and legal foundations of the human rights protection system, the peculiarities of harmonization of national legislation with the *acquis* of the European Union, and the mechanisms for implementing international and European human rights standards into the legal system of Ukraine are analyzed. It is substantiated that the effectiveness of the national human rights protection system is determined not only by the formal recognition of rights and freedoms in legislation, but also by the actual functioning of mechanisms for their implementation and judicial protection. Statistics on applications submitted to the European Court of Human Rights are identified as one of the indicators of the effectiveness of state policy in the field of human rights protection.

The study analyzes the compliance of Ukrainian legislation with secondary legislation of the European Union in the areas of anti-discrimination policy, personal data protection, ensuring the right to a fair trial, freedom of expression, media regulation, as well as the protection of the rights of internally displaced persons and other vulnerable groups. Particular attention is paid to the issues of ensuring the right to conscientious objection to military service on religious or moral grounds during martial law and to improving the activities of the Ukrainian Parliament Commissioner

for Human Rights in accordance with the UN Paris Principles and the Venice Principles of the Council of Europe.

The main problems of implementing European standards into Ukrainian legislation are identified, including the insufficient institutional independence of human rights protection bodies, shortcomings in discrimination monitoring mechanisms, problems of access to justice, protection of the social rights of internally displaced persons, and the insufficient effectiveness of mechanisms for compensation for war-related damages. Based on the results of the study, recommendations for further improvement of Ukrainian legislation in accordance with international and European human rights standards are formulated.

Key words: human rights protection; international and European human rights standards; acquis of the European Union; European Court of Human Rights; harmonization of legislation; martial law; European integration.

Забезпечення прав людини є одним із ключових принципів демократичної правової держави та невід'ємною складовою функціонування сучасного суспільства. В умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України проблема гарантування та захисту прав і свобод людини набуває особливого значення, оскільки збройна агресія супроводжується численними порушеннями фундаментальних прав людини, зокрема права на життя, безпеку, свободу, справедливий суд, свободу пересування та захист власності. Воєнний стан, масове переміщення населення, руйнування цивільної інфраструктури та зростання кількості воєнних злочинів створюють нові виклики для національної та міжнародної систем захисту прав людини та потребують удосконалення механізмів їх правового забезпечення.

У зв'язку з цим в умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває адаптація національного законодавства до стандартів Європейського Союзу у сфері прав людини та посилення ефективності механізмів їх реалізації і захисту. Європейський Союз сформував розвинену систему правових та інституційних гарантій захисту прав людини, засновану на принципах верховенства права, демократії та поваги до людської гідності. Для України, яка одночасно перебуває в умовах війни та продовжує реалізацію євроінтеграційного курсу, особливо актуальним є впровадження європейських стандартів у сфері правосуддя, забезпечення доступу до ефективного судового захисту, посилення інституційних механізмів захисту прав людини та зміцнення міжнародно-правових механізмів відповідальності за порушення прав людини.

Важливо зазначити, що реформування системи забезпечення прав людини визначено одним із пріоритетних напрямів у межах переговорного процесу щодо вступу України до Європейського Союзу. Питання гарантування прав людини належать до ключових вимог переговорного кластера «Основи процесу вступу до ЄС» («Основоположні права»). Йдеться, зокрема, про зміцнення інститу-

ційної спроможності незалежних органів у сфері захисту основоположних прав, гарантування повного відновлення прав і свобод після припинення воєнного стану, забезпечення свободи слова та незалежності засобів масової інформації, покращення умов утримання осіб у місцях несвободи, захист персональних даних, утвердження принципів гендерної рівності та недискримінації. Важливими напрямками також є криміналізація мови ворожнечі та злочинів, учинених на ґрунті ненависті, забезпечення захисту прав дитини, осіб з інвалідністю, підозрюваних та обвинувачених у кримінальному провадженні, а також прав потерпілих від злочинів. Окрема увага приділяється реалізації політики щодо захисту прав національних меншин і подальшому узгодженню законодавства України з *acquis* ЄС у сфері громадянства. Саме результативність реформ у зазначених сферах є одним із ключових критеріїв оцінки прогресу України на шляху до членства в Європейському Союзі.

Повномасштабна війна в Україні засвідчила важливу роль міжнародних механізмів захисту прав людини, зокрема Європейського суду з прав людини, міжнародних гуманітарних організацій та інституцій міжнародного правосуддя. У таких умовах особливої актуальності набуває порівняльне дослідження систем забезпечення прав людини в Україні та Європейському Союзі, що дає змогу оцінити ефективність існуючих правозахисних механізмів, виявити проблеми їх практичної реалізації та визначити напрями подальшого вдосконалення національного законодавства відповідно до європейських стандартів.

Питання забезпечення прав людини в Україні та Європейському Союзі активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. Дослідження забезпечення прав людини розглядається як комплексне системне явище, основна увага приділяється європейським стандартам прав людини, механізмам їх імплементації в національне законодавство, ролі Європейського суду з прав людини, а також проблемам гармонізації української правової системи з *acquis* ЄС.

Питання європейських стандартів прав людини досліджуються у працях Матат А. В., Задихайло О. А., Новак М., Меклі Д., Шах С., Сівакумаран С., Харріс Д. та інші. У своїх роботах автори аналізують зміст європейських стандартів захисту прав людини та їх імплементацію в правову систему України [1;2]; досліджують універсальні та регіональні механізми захисту прав людини та практику міжнародних судових і правозахисних інституцій [3]; визначають міжнародні механізми захисту прав людини та аналізують діяльність міжнародних правозахисних інституцій [4]. Особлива увага в зазначених дослідженнях приділяється Європейській конвенції з прав людини, Хартії ЄС про основоположні права та універсальним міжнародним договорам у сфері прав людини.

Проблеми імплементації міжнародних та європейських стандартів прав людини в національне законодавство розкриваються у працях Гарбазея Д.О., Гулям У.Х., Лазарева В.В. тощо. Зокрема в роботі [5] досліджено питання

імплементції рішень Європейського суду з прав людини в національну правову систему України, автор наголошує на необхідності більш широкого застосування прецедентного права ЄСПЛ. Гулям У.Х. в своїй роботі [6] висвітлює проблемні аспекти застосування практики ЄСПЛ в українських судах. Вплив прецедентної практики Європейського суду з прав людини на формування та розвиток правничої термінології в актах Конституційного Суду України досліджено в роботі [7]. Автор наголошує, що впровадження правничої термінології ЄСПЛ є індикатором гармонізації української правової системи з *acquis* Європейського Союзу та важливим елементом євроінтеграційних процесів України.

Інші дослідники розглядають права людини не лише як систему юридичних норм, а й як сферу, що потребує вимірювання, моніторингу та оцінки ефективності державної політики. Зокрема, в роботі [8] досліджено використання індикаторів для виявлення порушень прав людини, оцінки виконання державами міжнародних зобов'язань та відстеження прогресу у сфері прав людини. В той же час висунуте припущення, що надмірна довіра до індикаторів може залишати поза увагою якісні аспекти реалізації прав. В роботах інших авторів проаналізовано теоретичні та практичні аспекти використання індикаторів прав людини у міжнародному моніторингу [9]; досліджено вплив кількісних індикаторів на міжнародну систему захисту прав людини [10].

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у сфері забезпечення та захисту прав людини, низка питань і надалі потребує додаткового комплексного вивчення. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються механізми імплементції міжнародних та європейських стандартів прав людини в національне законодавство України в умовах воєнного стану. Окремої уваги потребують дослідження ефективності національних і міжнародних механізмів моніторингу дотримання прав людини, удосконалення системи індикаторів оцінки забезпечення прав людини та визначення їх ролі у формуванні державної політики у сфері прав людини. В умовах війни та післявоєнного відновлення держави особливого значення набуває також аналіз механізмів забезпечення права на справедливий суд, захисту прав внутрішньо переміщених осіб, потерпілих від воєнних злочинів та інших вразливих категорій населення.

Метою дослідження є аналіз механізмів забезпечення та захисту прав людини в Україні в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів, оцінка відповідності національного законодавства *acquis* Європейського Союзу та міжнародним стандартам прав людини, а також визначення основних напрямів удосконалення національної системи захисту прав людини.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання дослідження:

дослідити теоретико-правові засади забезпечення та захисту прав людини в Україні та Європейському Союзі;

проаналізувати міжнародні та європейські стандарти у сфері прав людини та особливості їх імплементції в національне законодавство України;

дослідити ефективність національних механізмів захисту прав людини на основі статистики звернень до ЄСПЛ;

визначити основні проблеми гармонізації законодавства України з *acquis* ЄС у сфері захисту прав людини;

сформулювати рекомендації щодо вдосконалення законодавства України відповідно до міжнародних та європейських стандартів прав людини.

Забезпечення та захист прав людини є основою функціонування демократичної, соціальної та правової держави. У теоретико-правовому розумінні права людини розглядаються як невід'ємні, універсальні та гарантовані державою можливості особи, що визначають межі втручання публічної влади та водночас покладають на державу обов'язок створювати належні умови для їх реалізації. У сучасній філософсько-правовій доктрині права людини розглядаються як багатовимірне явище, що поєднує щонайменше три взаємопов'язані складові: природно-правову, позитивістську та інституційну. Природно-правовий аспект ґрунтується на визнанні невід'ємної людської гідності як першооснови прав і свобод особи. Позитивістський вимір пов'язаний із нормативним закріпленням прав людини у конституціях, міжнародних договорах, національному законодавстві та судовій практиці. Інституційний компонент охоплює систему механізмів і гарантій, спрямованих на практичне забезпечення, захист та відновлення порушених прав. У зв'язку з цим сучасне розуміння прав людини не обмежується виключно моральними засадами або формальним нормативним закріпленням, а передбачає комплексне поєднання ціннісного, юридичного та практичного елементів.

Ефективність функціонування системи захисту прав людини визначається не лише наявністю нормативно-правових гарантій, але й реальним рівнем їх забезпечення та дієвістю механізмів судового захисту. Так, Новак наголошує, що ефективність захисту прав людини визначається не лише формальним закріпленням прав у законодавстві, а й реальним доступом особи до ефективних механізмів судового захисту [4]. Значна кількість звернень до міжнародних правозахисних інституцій, зокрема ЄСПЛ, розглядається як свідчення недоліків національної системи захисту прав людини. Готьє де Беко також підкреслює важливість використання кількісних та якісних індикаторів для оцінки стану забезпечення прав людини [9]. У своїх дослідженнях автор обґрунтовує, що статистичні показники діяльності міжнародних правозахисних органів, зокрема кількість скарг і рішень ЄСПЛ, можуть використовуватися для оцінки ефективності державної політики у сфері прав людини.

З метою оцінки ефективності державної політики у сфері забезпечення та захисту прав людини доцільним є аналіз статистичних показників звернень до міжнародних правозахисних інституцій, зокрема до Європейського суду з прав людини. Кількість справ, що перебувають на розгляді в ЄСПЛ щодо окремих держав, може розглядатися як один із індикаторів ефективності національної

системи захисту прав людини, рівня дотримання принципу верховенства права та дієвості внутрішньодержавних механізмів юридичного захисту. Відповідно до статистичних даних Європейського суду з прав людини [11], станом на початок 2026 року загальна кількість заяв, що перебувають на розгляді Суду, становить 53 450 справ. Аналіз розподілу заяв за державами свідчить про наявність значного навантаження на ЄСПЛ у справах, пов'язаних із порушенням прав людини в окремих країнах Ради Європи. Найбільша кількість скарг, поданих до ЄСПЛ, припадає на Туреччину, Російську Федерацію, Україну, Польщу, Італію, Грецію, Румунію, Азербайджан, Молдову та Словенію. (рис. 1).

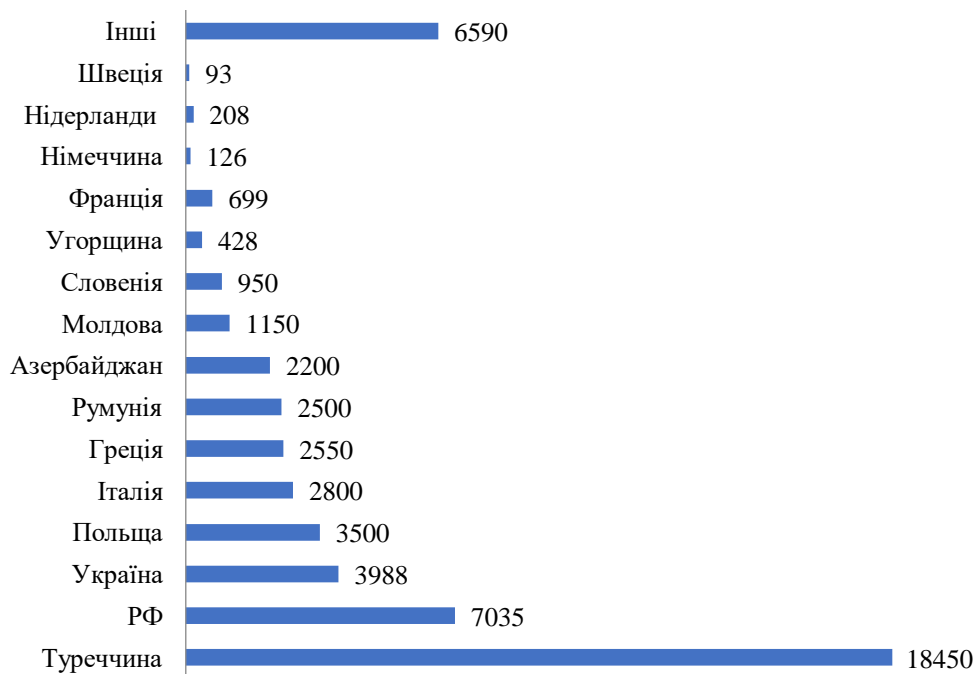

Рис. 1. Кількість справ на розгляді в Європейський суд з прав людини по країнах (сформовано авторами на підставі [11])

Для держав із більш стабільними правовими системами та високим рівнем виконання судових рішень, зокрема Німеччини, Нідерландів, Данії та Швеції, характерна відносно незначна кількість скарг до ЄСПЛ. Натомість Україна, Румунія, Греція та окремі інші держави демонструють значно вищі показники, що зумовлено наявністю системних проблем у роботі національних механізмів захисту прав людини та неефективністю внутрішніх засобів юридичного захисту або проблеми з виконанням судових рішень. Однією з системних проблем, неодноразово констатованих ЄСПЛ, залишається невиконання або тривале виконання рішень національних судів, що було підтверджено у справах «Іванов проти України» та «Бурмич та інші проти України». Крім того, серед актуальних проблем у сфері прав людини в Україні залишаються перевантаженість судової

системи, неналежні умови утримання осіб у місцях несвободи, недостатній рівень соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, а також труднощі із забезпеченням ефективного доступу громадян до правосуддя в умовах воєнного стану. Це свідчить про наявність суттєвого розриву між нормативним закріпленням прав людини та реальним рівнем їх практичного забезпечення.

Найбільшу частку справ проти України в Європейський суд з прав людини становлять порушення права на справедливий суд, зокрема проблеми невиконання рішень національних судів та надмірної тривалості судового розгляду. Значною також залишається кількість справ, пов'язаних із неналежними умовами утримання під вартою, жорстоким поведінням та порушенням права на свободу та особисту недоторканність.

Рис. 2. Основні категорії порушень у справах проти України в Європейський суд з прав людини (сформовано авторами на підставі [11])

У зв'язку з цим особливого значення набуває аналіз законодавства України у сфері захисту прав людини та ступеня його гармонізації з *acquis* Європейського Союзу. Дослідження відповідності національного законодавства європейським стандартам дозволяє визначити ключові напрями реформування правової системи, оцінити ефективність існуючих механізмів захисту прав людини та сформулювати практичні рекомендації щодо їх подальшого вдосконалення.

У сучасній українській та європейській правовій доктрині людська гідність розглядається як базова ціннісна основа системи прав людини та ключова правова парадигма функціонування демократичної держави. У практиці Конституційного Суду України підкреслюється, що людська гідність має не лише значення окремого конституційного права, передбаченого статтею 28 Конституції України [12], але й виступає фундаментальною конституційною цінністю, яка визначає зміст і спрямованість усієї системи прав та свобод людини. Аналогічний аксіологічний підхід закріплений і в праві ЄС, де стаття 2 Договору про Європейський Союз визначає повагу до людської гідності як первинну цінність.

Водночас у межах ЄС система захисту прав людини ґрунтується на положеннях Договору про Європейський Союз, Хартії Європейського Союзу про основоположні права та загальних принципах права ЄС. Зокрема, стаття 2 Договору про Європейський Союз [13] визначає основоположні цінності Союзу, до яких належать повага до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та прав людини. Відповідно до статті 6 ДЕС, Хартія ЄС про основоположні права має таку саму юридичну силу, як і установчі договори Європейського Союзу. Хартія об'єднує громадянські, політичні, економічні та соціальні права, виступаючи одним із ключових джерел європейських стандартів у сфері захисту прав людини. Разом із тим сфера застосування Хартії має визначені межі. Відповідно до статті 51 Хартії [14], її положення адресовані інституціям, органам та агентствам Європейського Союзу, а також державам-членам виключно у випадках реалізації ними права ЄС. Це свідчить про те, що Хартія не функціонує як універсальна «федеральна» конституція прав людини для всіх правовідносин у межах держав-членів, а є спеціальним правовим інструментом, дія якого обмежується сферою застосування права Європейського Союзу. В той же час саме поєднання механізмів Конвенції, практики ЄСПЛ та правових інструментів ЄС формує сучасну багаторівневу європейську систему забезпечення і захисту прав людини.

В Україні ж центральним джерелом є Конституція. Вона має найвищу юридичну силу, її норми є нормами прямої дії, а безпосереднє звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод гарантується. Окрім цього чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства. Це створює відкриту конституційну модель, де права людини захищаються не лише внутрішнім законом, а й міжнародним стандартом.

Право на захист у Конституції України має багатоканальну форму. Стаття 55 гарантує судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; стаття 64 дозволяє обмежувати окремі права лише в умовах воєнного або надзвичайного стану та лише в межах, визначених Конституцією; стаття 101 покладає парламентський контроль за додержанням

конституційних прав і свобод на Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; стаття 151-1 відкриває інститут конституційної скарги. Тим самим українська модель поєднує звичайний судовий захист, омбудсманський контроль і конституційний контроль.

Міжнародно-правовим підґрунтям захисту прав людини в обох правових системах є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року [15], яка закріплює фундаментальні права та свободи людини і передбачає міжнародний механізм їх судового захисту через діяльність Європейського суду з прав людини. Практика ЄСПЛ відіграє визначальну роль у формуванні європейських стандартів прав людини, забезпеченні однакового тлумачення положень Конвенції та контролі за дотриманням державами-учасницями взятих на себе міжнародних зобов'язань. Відповідно до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [16], національні суди зобов'язані застосовувати положення Конвенції та практику ЄСПЛ як джерело права. Такий підхід свідчить не лише про формальне визнання міжнародного договору в національній правовій системі, а й про глибоку інтеграцію конвенційних стандартів та прецедентної практики ЄСПЛ у внутрішній правопорядок держави. У порівняльно-правовому аспекті це характеризує українську модель як таку, що забезпечує більш тісне наближення до європейського правового простору, ніж звичайна ратифікація міжнародного договору без механізму практичного застосування судової практики міжнародної юрисдикції.

Гармонізація законодавства України із правом Європейського Союзу не обмежується лише приведенням національного законодавства у відповідність до установчих договорів ЄС та загальних принципів права Європейського Союзу. Процес євроінтеграції передбачає адаптацію національної правової системи до всього *acquis* ЄС, яке охоплює не лише первинне, а й значний масив вторинного законодавства Європейського Союзу. Для України імплементація вторинного законодавства ЄС є одним із ключових елементів гармонізації національного законодавства з *acquis* ЄС у межах євроінтеграційного процесу та переговорного кластера «Основоположні права».

Основні аспекти, які визначені в Дорожній карті з питань верховенства права в контексті захисту прав людини включають удосконалення антидискримінаційного законодавства. Мова йдеться про відповідність Директивам Ради 2000/43/ЄС про імплементацію принципу рівного ставлення до осіб незалежно від расового чи етнічного походження, 2000/78/ЄС про встановлення загальних рамок рівного ставлення у сфері зайнятості та праці, 2006/54/ЄС про імплементацію принципу рівних можливостей і рівного ставлення чоловіків та жінок у питаннях зайнятості та праці. І хоча Україна вже має базовий антидискримінаційний каркас, зокрема гарантії рівності та свободи совісті, що містяться в Конституції України, та низку законів України «Про засади

запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 р. №5207-VI [17], «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 р. №2866-IV [18], «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини» від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР [19], «Про альтернативну (невійськову) службу» від 12.12.1991 р. №1975-XII [20], «Про запобігання та протидію антисемітизму» від 22.09. 2012 р. № 1770-IX [21], а також кримінально-правові норми про розпалювання ворожнечі, ці акти потребують комплексного доопрацювання. Найбільші розриви з *acquis* ЄС стосуються стандартів для органів з питань рівності, що визначені в Директивах (ЄС) 2024/1499 і 2024/1500 [22,23]: українська модель омбудсмена не повністю відповідає вимогам щодо прозорих процедур добору і звільнення, гарантій незалежності управлінського персоналу, достатності ресурсів, автономного розслідування, права діяти в суді в ширшому обсязі, системного збору даних і регулярної публічної звітності. Додатково, коли справа вже перебуває в суді, Уповноважений не розглядає таке звернення, що слабше за сучасну модель органів з питань рівності у праві ЄС. Отже, одним із ключових напрямів подальшої гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу є прийняття Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» у новій редакції, положення якого мають бути приведені у відповідність до міжнародних та європейських стандартів діяльності національних правозахисних інституцій, закріплених у «Паризьких принципах» ООН та «Венеціанських принципах» Ради Європи. Насамперед це стосується забезпечення належного рівня інституційної незалежності Омбудсмена, удосконалення механізмів фінансового та організаційного забезпечення його діяльності, а також розширення функціональних повноважень у сфері захисту прав людини та протидії дискримінації.

Іншим ключовим питанням, яке потребує узгодження з *acquis* Європейського Союзу, є захист права на приватність та персональних даних в умовах цифровізації суспільних відносин. У праві ЄС право на приватність розглядається як одне з фундаментальних прав людини та гарантується Хартією ЄС про основоположні права, Європейською конвенцією з прав людини, а також Регламентом ЄС 2016/679 (GDPR). В Україні правові засади захисту приватного життя закріплені у Конституції України та Законі України «Про захист персональних даних», однак чинне законодавство ще не повністю відповідає сучасним європейським стандартам у сфері цифрових прав. Насамперед це стосується механізмів контролю за обробкою персональних даних, забезпечення ефективного захисту від незаконного втручання у приватне життя, регулювання автоматизованого прийняття рішень, профілювання та трансграничної передачі даних. У зв'язку з цим подальша гармонізація законодавства України з GDPR є необхідною умовою забезпечення належного рівня захисту права на приватність відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Окремим напрямом гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу є забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення. Європейське законодавство у цій сфері охоплює антидискримінаційні директиви, акти щодо захисту біженців (Директива Ради 2001/55/ЄС Про тимчасовий захист [24], Директива Ради 2011/95/ЄС [25], Директива 2013/33/ЄС Про умови прийому шукачів притулку [26]), а також нормативно-правові механізми соціального захисту дітей (Директива Ради 2011/93/ЄС [27]), осіб з інвалідністю та інших соціально вразливих груп (Директива (ЄС) 2019/882 [28]). В Україні правові засади захисту внутрішньо переміщених осіб визначені Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. №1706-VII [29] та низкою нормативно-правових актів, спрямованих на соціальний захист осіб, постраждалих унаслідок збройної агресії та воєнних дій. Водночас, незважаючи на суттєвий розвиток нормативної бази, механізми реалізації прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО) ще не повною мірою відповідають європейським стандартам. Насамперед це стосується забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб, доступу до медичних, соціальних та адміністративних послуг, процедур відновлення документів, а також створення ефективного механізму компенсації матеріальної та моральної шкоди, завданої внаслідок війни. У зв'язку з цим подальше вдосконалення законодавства України у сфері захисту ВПО та вразливих категорій населення є необхідною умовою забезпечення відповідності національної правової системи стандартам Європейського Союзу та міжнародним стандартам прав людини.

Одним із ключових елементів гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу є забезпечення права на справедливий суд відповідно до європейських стандартів кримінального процесу. У праві ЄС зазначені стандарти закріплені, зокрема, у Директиві 2012/13/ЄС [30] про право на інформацію у кримінальному провадженні, Директиві 2013/48/ЄС [31] про право на доступ до адвоката та Директиві 2016/343/ЄС [32] щодо зміцнення презумпції невинуватості та права бути присутнім на судовому розгляді. Аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України свідчить, що національне законодавство значною мірою враховує зазначені стандарти, зокрема гарантує право особи на захист, право на правову допомогу адвоката та закріплює принцип презумпції невинуватості. Водночас практика застосування кримінального процесуального законодавства свідчить про наявність низки проблем, які впливають на ефективність реалізації права на справедливий суд. Насамперед це стосується надмірної тривалості судового розгляду, труднощів доступу до правосуддя в умовах воєнного стану, недосконалості механізмів виконання судових рішень, а також окремих випадків порушення процесуальних гарантій учасників кримінального провадження. У зв'язку з цим подальше реформування судової системи та вдосконалення кримінального процесуального законодавства

залишаються важливими напрямками адаптації правової системи України до стандартів Європейського Союзу та практики Європейського суду з прав людини.

Ще одним напрямом гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу є забезпечення свободи вираження поглядів та функціонування незалежних медіа відповідно до європейських стандартів. Право ЄС у цій сфері спрямоване на забезпечення свободи слова та доступу до інформації із одночасною протидією мові ворожнечі, дезінформації та поширенню незаконного контенту. Значну роль у формуванні сучасної європейської медіаполітики відіграють Регламент ЄС про єдиний ринок цифрових послуг та Директива про аудіовізуальні медіапослуги, які встановлюють стандарти відповідальності цифрових платформ, захисту користувачів та забезпечення прозорості медіасередовища. В Україні важливим етапом адаптації законодавства до *acquis* ЄС стало прийняття Закону України «Про медіа» від 13.12.2022 р. № 2849-IX, положення якого значною мірою враховують європейські підходи у сфері регулювання діяльності медіа та цифрових платформ [33]. Водночас національне законодавство потребує подальшого вдосконалення, зокрема у частині створення ефективних механізмів протидії дезінформації, забезпечення незалежності суспільних медіа з урахуванням потреб національної безпеки в умовах воєнного стану, а також посилення правових гарантій незалежності медіа та захисту журналістської діяльності відповідно до стандартів Європейського Союзу та Ради Європи.

І найбільш болючі питання, які на сьогодні виникають в громадському суспільстві, і, які потребують узгодження з правом ЄС – право на сумлінну відмову від військової служби з мотивів совісті та релігійних переконань під час воєнного стану. Хоча *acquis* ЄС не містить окремої спеціальної директиви, це право випливає з фундаментального права на свободу думки, совісті та релігії, гарантованого статтею 10 Хартії ЄС про основоположні права та статтею 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Практика ЄСПЛ також визнає право на відмову від військової служби з мотивів совісті складовою свободи релігії та переконань (справа *Bayatyan v. Armenia*). І хоча на сьогодні діє Закон України «Про альтернативну (невійськову) службу», його положення не повною мірою враховують особливості реалізації права на сумлінну відмову від військової служби в умовах воєнного стану та загальної мобілізації. Зокрема, чинне законодавство не містить достатньо чітких процедур щодо подання та розгляду заяв про відмову від військової служби з мотивів совісті під час воєнного стану, а також не забезпечує належного механізму судового захисту таких осіб. У зв'язку з цим подальше вдосконалення законодавства має здійснюватися з урахуванням практики ЄСПЛ, рекомендацій Венеційської комісії Ради Європи та європейських стандартів забезпечення свободи совісті і релігії, що є важливим елементом гармонізації законодавства України з міжнародними та європейськими стандартами прав людини.

З метою систематизації результатів дослідження та визначення рівня відповідності законодавства України аспис Європейського Союзу доцільно здійснити порівняльний аналіз основних сфер правового регулювання у сфері захисту прав людини. Такий аналіз дозволяє визначити ключові напрями гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, а також виявити основні проблеми та перспективи подальшого реформування правової системи України (табл. 1).

Таблиця 1
 Аналіз відповідності законодавства України аспис Європейського Союзу у сфері захисту прав людини

Сфера регулювання	Оцінка відповідності	Основні проблеми	Необхідні зміни
Антидискримінаційне законодавство	Часткова відповідність	Недостатній захист від множинної дискримінації; обмежені повноваження	Розширення повноважень Омбудсмена; удосконалення механізмів моніторингу дискримінації
Захист персональних даних	Часткова відповідність	Недостатнє регулювання автоматизованого прийняття рішень	Повна адаптація до GDPR; посилення контролюючого органу
Право на справедливий суд	Значна відповідність	Тривалі строки судового розгляду; проблеми доступу до правосуддя під час воєнного стану	Реформування судової системи; удосконалення механізмів виконання судових рішень
Захист прав ВПО та вразливих категорій населення	Часткова відповідність	Проблеми житлового забезпечення ВПО; доступу до соціальних послуг; компенсації шкоди	Посилення гарантій прав ВПО; створення ефективного механізму компенсації
Свобода вираження поглядів та медіа	Часткова відповідність	Недостатнє регулювання протидії дезінформації; проблеми балансу між свободою слова та безпекою	Посилення гарантій незалежності медіа та захисту журналістів
Інституційні механізми захисту прав людини	Часткова відповідність	Недостатня інституційна незалежність; обмежене фінансування	Посилення незалежності Омбудсмена; належне фінансове забезпечення

Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що ефективна імплементація європейських стандартів у сфері захисту прав людини в Україні потребує не лише формальної гармонізації законодавства, а й створення чіткого механізму практичної реалізації відповідних реформ. У зв'язку з цим визначено такі основні напрями та механізми дій.

По-перше, у сфері інституційного забезпечення прав людини необхідним є прийняття нової редакції Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», гармонізованої з «Паризькими принципами» ООН, «Венеціанськими принципами» та директивами ЄС щодо органів з питань рівності. Механізм реалізації передбачає: законодавче закріплення гарантій незалежності Омбудсмана; удосконалення конкурсної процедури призначення; забезпечення фінансової автономії інституції; розширення повноважень у сфері моніторингу дискримінації та цифрових прав.

По-друге, для вдосконалення антидискримінаційної політики необхідно внести зміни до Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Практичний механізм має включати: нормативне визначення множинної дискримінації та мови ворожнечі; створення єдиного державного механізму збору статистики щодо дискримінаційних правопорушень; запровадження ефективної системи розгляду скарг; проведення систематичного навчання працівників органів державної влади та правоохоронних органів.

По-третє, у сфері цифрових прав і захисту персональних даних необхідною є повна адаптація законодавства України до положень GDPR. Механізм реалізації полягає у прийнятті нового закону про захист персональних даних, створенні незалежного наглядового органу, впровадженні чітких процедур контролю за обробкою даних, регулюванні автоматизованого прийняття рішень і профілювання, а також запровадженні ефективної системи юридичної відповідальності за порушення у цій сфері.

По-четверте, реформування судової системи має здійснюватися через завершення судової реформи та забезпечення реальної незалежності суддівського корпусу. Механізм дій передбачає: удосконалення процедур добору суддів; посилення ролі органів суддівського врядування; цифровізацію судочинства; скорочення строків розгляду справ; забезпечення виконання судових рішень відповідно до стандартів ЄСПЛ.

По-п'яте, у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб необхідно створити комплексну державну систему підтримки ВПО. Практичний механізм має включати: удосконалення процедур реєстрації та отримання соціальної допомоги; забезпечення доступу до житла, освіти та медичних послуг; створення механізму компенсації шкоди, завданої внаслідок збройної агресії; розширення міжнародної співпраці у сфері гуманітарного захисту.

По-шосте, забезпечення свободи слова та медіаправ потребує гармонізації законодавства України з положеннями Digital Services Act та європейськими стандартами у сфері аудіовізуальних медіапослуг. Реалізація цього напряму передбачає: посилення незалежності медіарегулятора; створення механізмів протидії дезінформації; забезпечення захисту журналістів; удосконалення процедур відповідальності за поширення мови ворожнечі при збереженні балансу зі свободою вираження поглядів.

Крім того, важливим напрямом є приведення законодавства щодо свободи совісті та права на альтернативну службу у відповідність до практики ЄСПЛ. Механізм реалізації включає: законодавче врегулювання права на сумлінну відмову від військової служби; визначення прозорих процедур проходження альтернативної служби; забезпечення судового контролю за рішеннями у цій сфері.

Отже, реалізація запропонованих механізмів дій сприятиме формуванню ефективної системи захисту прав людини в Україні, забезпеченню відповідності національного законодавства європейським стандартам та зміцненню правових засад європейської інтеграції держави.

Література

1. Матат А.В.. Європейські стандарти прав людини та їх імплементація в Україні: аналіз Хартії ЄС про основоположні права. [Електроний ресурс]/ А.В. Матат // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2025. – №89(1). – С. 235–239. – Режим доступу: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.32>
2. Задохайло О. А. Міжнародно-правові та європейські стандарти прав людини та їх застосування у національному адміністративному судочинстві. [Електроний ресурс] / О.А. Задохайло // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право». – 2025. – №41. – С. 88-94. – Режим доступу: <https://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/16757/4895>
3. Moeckli D. International human rights law. D. Moeckli, S. Shah, S. Sivakumaran, D. Harris // Oxford University Press. Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=JzWAEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&ots=m93axSwBqO&sig=qXc2Eu0j88bEaIynH31_WLyKMvc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
4. Nowak M. Introduction to the International Human Rights Regime / M. Nowak // Leiden; Boston: Brill, 2021. – 408 p. Режим доступу: https://brill.com/search?f_0=author&q_0=Manfred+Nowak
5. Гарбазей Д. О. Теоретико-правове дослідження імплементації рішень Європейського суду з прав людини в правову систему України. [Електроний ресурс] / Д.О. Гарбазей // Аналітично-порівняльне правознавство. – 2025. – №3. – С. 850–854. – Режим доступу: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/332958/321895>
6. Гулям У. Х. Міжнародно-правові основи механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини до національної правової системи. [Електроний ресурс] / У.Х. Гулям // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2022. – № 57. – С. 108–114. Режим доступу: <https://scispace.com/pdf/the-implementation-of-practice-of-the-european-court-of-1q92y5eq.pdf>
7. Лазарєв В.В. Імплементація правничої термінології ЄСПЛ у рішеннях Конституційного Суду України. [Електроний ресурс] / В.В. Лазарєв // Аналітично-порівняльне правознавство. –2025. –№3. – С.96 – 101. – Режим доступу: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.16>
8. Rosga A. The Trust in Indicators: Measuring Human Rights. / A. Rosga, M. L. Satterthwaite // Berkeley Journal of International Law. – 2009. – Vol. 27. – №2. – P. 253–315 Режим доступу: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1298540
9. de Beco G. Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application. / G. de Beco // Journal of Human Rights Practice. – 2013. – Vol. 5. – №.2. – P. 380–397. – Режим доступу: <https://academic.oup.com/jhrp/article-abstract/5/2/380/2188744?redirectedFrom=fulltext>

10. McGrogan D. Human Rights Indicators and the Sovereignty of Technique. / McGrogan // *European Journal of International Law*. – 2016. – Vol. 27, – №.2. – P. 385–410. –Режим доступу: <https://academic.oup.com/ejil/article/27/2/385/1748411>
11. European Court of Human Rights Site. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.echr.coe.int/statistical-reports>
12. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР#Text>
13. Consolidated Version of the Treaty on European Union. Official Journal of the European Union. 2016. С 202. Р. 13–45. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>
14. Charter of Fundamental Rights of the European Union. Official Journal of the European Union. 2016. С 202. Р. 389–405. Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016P%2FTXT&utm_source=chatgpt.com
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
17. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. №2866-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
18. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. №776/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#n93>
19. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 URL: № 5207-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
20. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 р. № 1975-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12#Text>
21. Про запобігання та протидію антисемітизму: Закон України від 22.09.2021 р. №1770-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1770-IX#Text>
22. Directive (EU) 2024/1499 of the European Parliament and of the Council of May 7, 2024, on standards for equality bodies in the field of equal treatment and equal opportunities between women and men in matters of employment and occupation. (2024). *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1499>
23. Directive (EU) 2024/1500 of the Council of May 14, 2024, on standards for equality bodies in the field of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation. (2024). *Official Journal of the European Union*. URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1500>
24. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. *Official Journal of the European Communities*. 2001. L 212. P. 12–23. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0055>
25. Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection. *Official Journal of the European Union*. 2011. L 337. P. 9–26. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0095>

26. Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection. Official Journal of the European Union. 2013. L 180. P. 96–116. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj>
27. Directive 2011/93/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography. Official Journal of the European Union. 2011. L 335. P. 1–14. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0093>
28. Directive (EU) 2019/882 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the accessibility requirements for products and services. Official Journal of the European Union. 2019. L 151. P. 70–115. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L0882>
29. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. №1706-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
30. Directive 2012/13/EU of the European Parliament and of the Council of 22 May 2012 on the right to information in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. 2012. L 142. P. 1–10. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0013>
31. Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings. Official Journal of the European Union. 2013. L 294. P. 1–12. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0048>
32. Directive (EU) 2016/343 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. 2016. L 65. P. 1–11. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016L0343>
33. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. №2849-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20>

References:

1. Матат, А. В. (2025). Європейські стандарти прав людини та їх імплементація в Україні: аналіз Хартії ЄС про основоположні права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 89(1), 235–239. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.32>
2. Задихайло, О. А. (2025). Міжнародно-правові та європейські стандарти прав людини та їх застосування у національному адміністративному судочинстві. *Право*, 41, 88–94. <https://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/16757/4895>
3. Моеккли, D., Shah, S., Sivakumaran, S., & Harris, D. (2022). *International human rights law*. Oxford University Press. <https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=JzWAEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1>
4. Nowak, M. (2021). *Introduction to the international human rights regime*. Brill. https://brill.com/search?f_0=author&q_0=Manfred+Nowak
5. Гарбазей, Д. О. (2025). Теоретико-правове дослідження імплементації рішень Європейського суду з прав людини в правову систему України. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 3, 850–854. <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/332958/321895>
6. Гулям, У. Х. (2022). Міжнародно-правові основи механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини до національної правової системи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*, 57, 108–114. <https://scispace.com/pdf/the-implementation-of-practice-of-the-european-court-of-1q92y5eq.pdf>

7. Лазарєв, В. В. (2025). Імплементация правничої термінології ЄСПЛ у рішеннях Конституційного Суду України. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 3, 96–101. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.16>
8. Rosga, A., & Satterthwaite, M. L. (2009). The trust in indicators: Measuring human rights. *Berkeley Journal of International Law*, 27(2), 253–315. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1298540
9. de Beco, G. (2013). Human rights indicators: From theoretical debate to practical application. *Journal of Human Rights Practice*, 5(2), 380–397. <https://academic.oup.com/jhrp/article-abstract/5/2/380/2188744>
10. McGrogan, D. (2016). Human rights indicators and the sovereignty of technique. *European Journal of International Law*, 27(2), 385–410. <https://academic.oup.com/ejil/article/27/2/385/1748411>
11. European Court of Human Rights. (2025). *Statistical reports*. <https://www.echr.coe.int/statistical-reports>
12. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP> [in Ukrainian].
13. European Union. (2016). *Consolidated version of the Treaty on European Union*. Official Journal of the European Union, C 202, 13–45. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>
14. European Union. (2016). *Charter of Fundamental Rights of the European Union*. Official Journal of the European Union, C 202, 389–405. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016P/TXT> [in English].
15. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1950). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].
16. Pro vykonannia rishen ta zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [On the Enforcement of Judgments and Application of the Practice of the European Court of Human Rights]: Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 № 3477-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> [in Ukrainian].
17. Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhink i cholovikiv [On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men]: Zakon Ukrainy vid 08.09.2005 № 2866-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> [in Ukrainian].
18. Pro Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [On the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights]: Zakon Ukrainy vid 23.12.1997 № 776/97-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
19. Pro zasady zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v Ukraini [On Principles of Prevention and Combating Discrimination in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5207-VI. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].
20. Pro alternatyvnu (neviiskovu) sluzhbu [On Alternative (Non-Military) Service]: Zakon Ukrainy vid 12.12.1991 № 1975-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12> [in Ukrainian].
21. Pro zapobihannia ta protydiiu antysemityzmu [On Prevention and Counteraction to Anti-Semitism]: Zakon Ukrainy vid 22.09.2021 № 1770-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1770-IX> [in Ukrainian].
22. Directive (EU) 2024/1499 of the European Parliament and of the Council of May 7, 2024, on standards for equality bodies in the field of equal treatment and equal opportunities between women and men in matters of employment and occupation. (2024). *Official Journal of the European Union*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1499> [in English].

23. Directive (EU) 2024/1500 of the Council of May 14, 2024, on standards for equality bodies in the field of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation. (2024). *Official Journal of the European Union*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1500> [in English].
24. Council of the European Union. (2001). *Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons*. Official Journal of the European Communities, L 212, 12–23. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0055>
25. European Parliament & Council of the European Union. (2011). *Directive 2011/95/EU on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection*. Official Journal of the European Union, L 337, 9–26. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0095> [in English].
26. European Parliament & Council of the European Union. (2013). *Directive 2013/33/EU laying down standards for the reception of applicants for international protection*. Official Journal of the European Union, L 180, 96–116. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj> [in English].
27. European Parliament & Council of the European Union. (2011). *Directive 2011/93/EU on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography*. Official Journal of the European Union, L 335, 1–14. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0093> [in English].
28. European Parliament & Council of the European Union. (2019). *Directive (EU) 2019/882 on the accessibility requirements for products and services*. Official Journal of the European Union, L 151, 70–115. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L0882> [in English].
29. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib [On Ensuring Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons]: Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 № 1706-VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> [in Ukrainian].
30. European Parliament & Council of the European Union. (2012). *Directive 2012/13/EU on the right to information in criminal proceedings*. Official Journal of the European Union, L 142, 1–10. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0013> [in English].
31. European Parliament & Council of the European Union. (2013). *Directive 2013/48/EU on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings*. Official Journal of the European Union, L 294, 1–12. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0048> [in English].
32. European Parliament & Council of the European Union. (2016). *Directive (EU) 2016/343 on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings*. Official Journal of the European Union, L 65, 1–11. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016L0343> [in English].
33. Pro media [On Media]: Zakon Ukrainy vid 13.12.2022 № 2849-IX. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 11.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.05.2026